

Силабус курсу

Теорія фінансів

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

Рік навчання: 2, Семестр: 3

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПП

к.е.н., доцент **Кульчицька Надія Євстахівна**

**Контактна
інформація**

n.kulchytska@wunu.edu.ua, +380970040508

Опис дисципліни

Курс «Теорія фінансів» охоплює теоретичні засади та практичні основи функціонування фінансових систем, ринків та інструментів; включає вивчення принципів фінансового менеджменту, аналізу фінансових ризиків, інвестування, формування та управління капіталом.

Головним завданням курсу «Теорія фінансів» є вивчення студентами теоретичних та методичних питань, пов'язаних із функціонуванням фінансових систем, ринків та інструментів. Студенти ознайомлюються з основами фінансового менеджменту, теоріями інвестування, методами оцінки фінансових активів, управління ризиками та фінансового планування.

Структура курсу

Години (лек./прак.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2/2	Тема 1. Предмет фінансової науки	Розуміння характерних рис фінансових відносин. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія. Специфічні ознаки фінансів, їх суспільне призначення. Фінанси за сутністю, за змістом, фінанси як явище, форма фінансів. Основні ознаки фондів грошових коштів. Особливості фінансів як економічної категорії. Функції фінансів як виявлення суттєвих ознак, Тестові завдання, питання властивостей і суспільного призначення фінансів. Розподільна функція, її зміст. Механізм реалізації розподільної функції фінансів.	Тестові завдання
4/4	Тема 2. Фінансова система	Володіння поняттям сучасної фінансової системи. Структуризація фінансової системи відповідно до різних класифікаційних ознак. Внутрішня будова фінансової системи України. Інституціональна структура фінансової системи. Характеристика сфер і ланок фінансової	Дискусійні питання

		системи. Фінанси держави, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансовий ринок, міжнародні фінанси.	
2/2	Тема 3. Фінансова політика і фінансовий механізм	Вивчення фінансової політики — складової економічної і соціальної політики держави. Складові фінансової політики. Завдання і принципи фінансової політики. Стратегія і тактика фінансової політики. Фінансова політика в умовах фінансової кризи. Стабілізація фінансового стану в Україні та шляхи її забезпечення. Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою. Складові елементи фінансового механізму.	Усне опитування
2/2	Тема 4. Податки. Податкова система	Розуміння державних доходів і державних витрат. Фінансові ресурси держави. Джерела формування державних доходів, фактори їх зростання. Система державних фінансів за їх ієрархічним рівнем — загальнодержавні і місцеві фінанси. Сутність і функції податків. Основні елементи, які характеризують внутрішній зміст податку. Класифікація податків, її ознаки. Види податків. Прямі податки. Непрямі податки. Елементи системи оподаткування.	Тестові завдання
2/2	Тема 5. Бюджет. Бюджетна система	Вивчення бюджету як економічної категорії та бюджету за матеріальним вираженням. Місце і значення бюджету в загальній системі фінансових відносин. Бюджетні відносини. Розподільна і контрольна функція бюджету. Бюджетний механізм фінансового регулювання і посилення його конструктивного впливу на реалізацію стратегії економічного і соціального розвитку України. Поняття та теоретична концептуалізація бюджетної політики. Правове оформлення та найважливіші завдання бюджетної політики. Види бюджетної політики. Бюджетна стратегія та бюджетна тактика. Бюджетний механізм, його структура, характеристика його підсистем.	Дискусійні питання
2/2	Тема 6. Державний кредит	Розуміння економічної сутності державного кредиту. Державний кредит як економічна категорія та метод мобілізації коштів. Форми прояву державного кредиту. Відмінності державного кредиту від податків. Функції державного кредиту. Роль державного кредиту у формуванні додаткових Кейси фінансових ресурсів держави і покритті бюджетного дефіциту. Види державного кредиту. Внутрішній і зовнішній державний кредит. Форми внутрішнього державного кредиту. Державні позики, їх види.	Кейси

2/2	Тема 7. Місцеві фінанси	Вивчення місцевих фінансів, їх склад і роль у здійсненні політики зміцнення економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань. Функції місцевих фінансів. Принципи організації місцевих фінансів. Взаємозв'язок з іншими ланками і суб'єктами фінансової системи країни. Фінансові ресурси місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування. Місцеві бюджети. Склад доходів місцевих бюджетів. Закріплені доходи. Роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів місцевих бюджетів. Загальний і спеціальний фонди місцевих бюджетів.	Тестові завдання
2/2	Тема 8. Соціальні позабюджетні фонди	Розуміння необхідності створення та призначення державних цільових фондів. Принципи їх організації. Сутність позабюджетних фондів як важливої складової державних фінансів. Класифікація позабюджетних фондів. Загальнодержавні соціальні фонди та їх значення для забезпечення системи соціального страхування. Суб'єкти управління коштами соціальних позабюджетних фондів. Загальна характеристика соціальних позабюджетних фондів.	Дискусійні питання
2/2	Тема 9. Фінанси суб'єктів господарювання	Розуміння поняття та ознаки ідентифікації суб'єктів господарювання. Сутність фінансів господарських суб'єктів і принципи їх організації. Функції фінансів суб'єктів підприємництва. Грошові надходження від діяльності підприємств, їх склад і економічна характеристика. Валовий і чистий дохід. Загальний і чистий прибуток. Класифікація доходів і видатків. Фінансові ресурси. Власні і залучені грошові кошти.	Усне опитування
2/2	Тема 10. Фінанси домогосподарств	Розуміння домогосподарства як соціально-економічного утворення. Роль та завдання домогосподарства у економічному кругообігу ресурсів у секторах економіки. Домогосподарство як суб'єкт фінансових відносин. Поняття та умови виникнення фінансів домогосподарств. Формування первинних і вторинних доходів домогосподарств. Функції фінансів домогосподарств. Фінансові ресурси домогосподарства. Планування грошових потоків у домогосподарствах. Перешкоди розвитку сімейного підприємництва.	Тестові завдання
2/2	Тема 11. Страхування. Страховий ринок	Вивчення економічної необхідності і ролі страхування в забезпеченні безперервності суспільного виробництва. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Функції страхування. Суб'єкти страхових відносин: страховик, страхувальник,	Дискусійні питання

		застрахований, отримувач. Форми і Тестові завдання, практичні завдання методи страхового захисту. Система страхових фондів. Особисте страхування, його сутність і значення в забезпеченні соціального захисту громадян.	
2/2	Тема 12. Фінансовий ринок	Розуміння фінансового ринку, його роль у мобілізації і розподілі фінансових ресурсів. Економічні передумови функціонування фінансового ринку в Україні. Суб'єкти фінансового ринку. Структура фінансового ринку. Грошовий ринок. Ринок кредитних ресурсів. Фондовий ринок як найважливіший сегмент фінансового ринку. Первинний і вторинний фондовий ринок, їх призначення. Біржовий і позабіржовий ринок цінних паперів.	Усне опитування
2/2	Тема 13. Фінансовий менеджмент	Розуміння фінансового менеджменту. Теоретична основа фінансового менеджменту. Зовнішнє та внутрішнє середовище організації. Поняття фінансового рішення. Характеристика процесу розробки та реалізації фінансових рішень. Концептуальні підходи до прийняття рішень. Етапи та складові процесу підготовки, прийняття та реалізації фінансових рішень. Поняття та функції роботи керівника.	Тестові завдання
2/2	Тема 14. Міжнародні фінанси	Розуміння міжнародних фінансів. Світова фінансова система. Суб'єкти світових фінансів. Форми реалізації світових фінансів. Міжнародні фінанси як економічна категорія. Зовнішня форма вияву міжнародних фінансів. Функції міжнародних фінансів.	Дискусійні питання

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Булавинець В., Карпишин Н. Резерви зростання доходів місцевих бюджетів України. Соціальні, економіко-правові та фінансові виклики в умовах глобальних трансформацій: монографія. Харків: ВШЕМ ХНЕУ ім. С.Кузнеця, 2019. С. 76-86.
2. Бюджетна система : підручник / В.Г. Дем'янишина, О.П. Кириленко, З.М. Лободіної. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 624 с.
3. Гуменюк, В. І. *Основи фінансового аналізу: теорія і практика*. Київ: Вид-во "Економіка", 2018. 256 с.
4. Дем'янишин В., Лободіна З., Кізима Т. Організаційно-методичні засади вдосконалення планування видатків бюджету держави на соціальний захист сімей з дітьми. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. Вип. 1 (95). С. 69-85.
5. Кізима Т. Кредитна поведінка домогосподарств: структурно-аналітичний аспект. *Світ фінансів*. 2019. Вип. 1 (58). С. 7-18.
6. Кізима Т. Фінансові інструменти залучення заощаджень домогосподарств до інвестиційних процесів: прагматико-аналітичний аспект. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2018. Вип. 4 (90). С. 33-47.

7. Кізима Т., Горин В. Видатки бюджету на надання житлових субсидій та їх вплив на суспільний добробут. *Галицький економічний вісник*. 2020. Том 64. № 3. С. 96-106.
8. Кізима Т., Хамига Ю. Фінансове шахрайство: теоретична концептуалізація та економічне підґрунтя. *Світ фінансів*. 2019. Вип. 2 (59). С. 109-123.
9. Кнейслер О., Спасів Н., Кізима Т. Фінанси об'єднаних територіальних громад у фінансовій системі України. *Світ фінансів*. 2020. Вип. 1 (60). С. 8-19.
10. Коваленко, Н. П. *Фінансовий менеджмент: сучасні підходи*. Львів: Літературна агенція "Наука", 2020. 312 с.
11. Коваль С.Л., Грицишина Л.І. Особливості формування фінансових ресурсів домогосподарств у сучасних умовах. *Світ фінансів*. 2020. № 4 (65). С. 131–143.
12. Коваль С.Л., Сидор І.П. Потенційні можливості зростання фінансових ресурсів домогосподарств в Україні та їх вплив на рівень життя населення. *Регіональна економіка та управління*. 2019. № 3. С. 92–96.
13. Коваль С.Л., Сидор І.П. Фінансове забезпечення банківських послуг. *Агросвіт*. 2020. № 15. С. 30–35.
14. Кузьменко, О. В. "Аналіз фінансових ризиків в умовах глобалізації". *Фінансовий журнал*, 2021, № 3, С. 45-53.
15. Кульчицька Н. Є. Методичні вказівки щодо вивчення дисципліни «Теорія фінансів» для студентів усіх форм навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування», Чортків. 2024.
16. Кульчицька Н. Є. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Теорія фінансів» для студентів усіх форм навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування», Чортків. 2024.
17. Левченко, І. І. "Теоретичні основи фінансового планування". *Економіка і фінанси*, 2019, № 2, С. 78-85.
18. Лободіна З., Дем'янишин В., Кізима Т., Савчук С. Сучасні тенденції розвитку та наслідки трансформації бюджетної системи України в контексті реформування управління публічними фінансами. *Вісник економіки*. 2021. Вип. 4 (102). С. 38-56.
19. Макогон В.Д., Адаменко І.П. Державні та муніципальні фінанси в умовах економічних перетворень. *Економічний вісник університету*. 2020. Вип. 46. С. 177-183. 25
20. Мельник, А. М. "Управління капіталом в умовах економічної нестабільності". *Наукові записки*, 2020, № 5, с. 112-120.
21. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / І.М. Грінько ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 109 с.
22. Міжнародні фінанси : навчальний посібник / Т.О. Резнікова, А.О. Мельник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 248 с.
23. Петров, М. І. *Фінансове управління підприємством: теорія та практика*. Київ: НТУУ "КПІ", 2019. 350 с.
24. Податкова система : підручник / З.С. Варналій, М.В. Романюк. К.: Знання України, 2019. 567 с.

25. Публічні фінанси : навч. посіб. / О.П. Кириленко, В.Г. Демянишин, Т.О. Кізима, О.І. Тулай та ін.; за ред. д.е.н., професора Кириленко О.П. Тернопіль: Вектор, 2018. 294 с.
26. Савченко, О. Г. *Фінансова стратегія розвитку компанії: сучасний підхід*. Одеса: Одеський національний університет, 2022. 290 с.
27. Семенченко А.І. Інформаційно-комунікаційні технології в публічному управлінні місцевими фінансами: стан та перспективи розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. №13-14. С. 86-91.
28. Сидор І.П., Коваль С.Л. Фінансові аспекти функціонування територіальних громад: теоретико-концептуальний зріз. *Економічні студії*. 2021. № 1 (31). С. 130–137.
29. Сидорчук А., Кириленко О., Коваль С., & Сидор І. Аналіз витрат як складова оцінки фінансового стану домогосподарств. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. Вип. 3 (44). Р. 82–91.
30. Теорія фінансів : навчальний посібник / О.А. Вінницька.; Уманський держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань: Візаві, 2018. 309 с.
31. Фінанси : навч. посіб. / Л. О. Вдовенко, Н. М. Сушко, Н. Д. Фаюра.К.: ЦУЛ, 2021. 150 с.
32. Фінанси : підручник / Грушко В.І., Наконечна О.С., Чумаченко О.Г.; за ред. В.І. Грушка. К.: Ліра-К, 2020. 600 с. 24
33. Фінанси : підручник / І. О. Лютий, С. Я. Боринець, З. С. Варналій [та ін.] ; за ред. І. О. Лютого. К. : Ліра-К, 2021. 728 с.
34. Фінанси підприємств : навч. посіб. / М. Д. Бедринець, Л. П. Довгань; Держ. фіскальна служба України, Ун-т держ. фіскальної служби України. К.: Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
35. Фінанси підприємств корпоративного сектора економіки України : колективна монографія / Зимовець В.В., Даниленко А.І., Терещенко О.О. та ін. ; за ред. В.В. Зимовця ; НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». К., 2019. 306 с.
36. Хомутенко А.В. Державний контроль ефективності управління державними фінансами України. *Економіка та держава*. 2020. №2. С. 48-56.
37. Шевченко, О. В. *Міжнародні фінансові ринки*. Харків: Видавничий дім "Елітар", 2017. 180 с.
38. Dubrovina N., Neubauerova E., Fabuš M., Tulai O. The evaluation of indices of public finance distribution on central and local levels for EU countries. *Journal of European Economy*. 2019. № 4. P. 454-465.
39. Financial Thought of Ukraine : Genesis and Evolution: encyclopedia : in two volumes. Volume 2 / A. Krysovatyu, V. Fedosov, S. Yuriy, P. Yukhymenko ; scientific editor V. Fedosov. Berlin : [б. в.], 2016. 511 p.
40. Giebe C., Hammerström L., Zwerenz D. Big Data & Analytics as a sustainable Customer Loyalty Instrument in Banking and Finance. *Financial Markets, Institutions and Risks*. 2019. Vol. 3(4). P. 74-88.

Політика оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Теорія фінансів» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування, тестування; презентації результатів виконаних завдань; оцінювання результатів модульної контрольної роботи; оцінювання тренінгового завдання; оцінювання результатів самостійної роботи студентів; інші види індивідуальних і групових завдань; екзамен.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції інституту за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції інституту.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Теорія фінансів» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10 %	10 %	10 %	10 %	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Оцінюється як середнє арифметичне з оцінок, отриманих по 8 темах	Підсумкова модульна контрольна робота по 1-8 темах Теоретичні питання (2 питання по макс 25 балів) Тестові завдання (5 тестів по 5 бали за тест) – макс. 25 балів Задача 1 – макс. 25 балів	Оцінюється як середнє арифметичне з оцінок, отриманих по 8 темах	Підсумкова модульна контрольна робота по 9-14 темах Теоретичні питання (2 питання по макс 25 балів) Тестові завдання (5 тестів по 5 бали за тест) – макс. 25 балів Задача 1 – макс. 25 балів	Оцінюється практичне завдання макс. 100 балів	Сукупність питомої ваги кожної складової: -80% - підготовка презентації; -20% - захист презентації.	Теоретичне питання – макс 20 балів Тестові завдання (10 тестів по 3 бали за тест) – макс. 30 балів Задача 1 – макс. 25 балів Задача. 2 – макс. 25 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)